

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Мукачево 2015

УДК 159.9

ББК 88.6

A43-акт

Рекомендовано до видання Вченою радою Мукачівського державного університету (протокол №8 від 26 лютого 2015 р.)

Наукові рецензенти:

М.С. Корольчук – д.психол.н., проф.

О.Ф. Волобуєва – д.психол.н., проф.

Ж.П. Вірна – д.психол.н., проф.

Актуальні проблеми розвитку особистості у сучасному суспільстві /

[Алмашій І.І., Березовська Л.І., Брецько І.І. та ін.]; за загальною редакцією

Щербан Т.Д. ООО «НПП «Интерсервис» – К. 2015. – 293 с.

ISBN: 978-617-696-309-7

У монографії розглядається багато важливих аспектів формування особистості загалом і особистості професіонала зокрема; її розвитку та виховання під впливом різних соціальних, психологічних та біологічних умов, зокрема: здійснено аналіз соціально-психологічних аспектів життєвого простору особистості, розглянуто психологічні особливості професійної готовності майбутніх вчителів до інноваційної діяльності, визначено компоненти атрибуції успіху як ціннісної домінанти професійної самоідентифікації особистості.

Значна увага у даній монографії приділяється проблемі розвитку професіонала в умовах ВНЗ. Розглядаються такі сучасні і актуальні проблеми, як підготовка практичних психологів у процесі первинної професіоналізації, прояв професійного вигорання у педагогів, формування самоідентичності майбутніх психологів тощо.

Зміст:

1. Психологічні умови формування особистості

- 1.1. Березовська Л.І. Внутрішньоособистісні конфлікти у концепціях зарубіжних авторів.....5
- 1.2. Брецько І. І. Особливості психоемоційного вигорання партнерів в умовах дестабілізації шлюбу.....15
- 1.3. Гаваші С. Й. Самоактуалізація обдарованої особистості.....21
- 1.4. Корнієнко І.О. Теоретичні концепції дослідження феномену копінг-поведінки особистості.....30
- 1.5. Корнієнко І.О., Буковецька Я.І. Аналіз соціально-психологічних аспектів життєвого простору особистості.....54
- 1.6. Моргун А.В., Сакаль М.В. Проблема соціально-психологічного патронажу сім'ї.....64
- 1.7. Товканець Г.В. Особливості соціально-особистісної взаємодії у міжкультурній комунікації.....76
- 1.8. Штих І.І. Психічні стани в структурі особистості.....86

2. Психологічні особливості розвитку в дитячому віці

- 2.1. Алмашій І.І. Комп'ютерні ігрові програми як психологічний засіб екологічного виховання.....98
- 2.2. Гаваші С. Й. Спащинська О. А. Психологічні особливості розвитку творчого мислення молодших школярів104
- 2.3. Долинай М.І. Проблема емоційних розладів в дитячому віці112
- 2.4. Орос О.Б. Особливості делінквентної поведінки дітей, що перебувають на обліку в КМСД.....116

3 Психологічні особливості професійної освіти

- 3.1. Алмаші С.І. Психологічні особливості професійної готовності майбутніх вчителів до інноваційної діяльності.....125
- 3.2. Балецька Л.М. Атрибуція успіху як ціннісна домінанта професійної самоідентифікації особистості.....158
- 3.3. Барчій М.С. Психологічні аспекти формування професійно – особистісних якостей педагога.....167
- 3.4. Березовська Л.І., Швардак О.С. Особливості прояву професійного вигорання у педагогів.176
- 3.5. Воронова О.Ю. Особливості та умови розвитку поняття професійної рефлексії.....185
- 3.6. Юрков О.С., Сакаль М.В., Оліферук Є.С. Психологічна підтримка професійного самовизначення старшокласників (на прикладі вибору підприємницької діяльності).....207
- 3.7. Щербан Т.Д. Психологічні засади професійної підготовки педагога. ...218

4. Соціально-психологічні умови професійної підготовки психологів

- 4.1. Барчій М.С., Бердишева Н.В. Проблема підготовки практичних психологів у процесі первинної професіоналізації.....234

Література:

1. Абраменкова В.В. Сорядование и сострадание в детской картине мира / Абраменкова В.В. - М.:ИД "Эко", 1999. - 300с.
2. Эмоциональные нарушения в детском возрасте и их коррекция / [Под. ред. В.В.Лебединкой, О.С.Никольской, Е.Р.Богенской, М.М.Либлинга]. - М. 1990. - 185с.
3. Колосова С.Л. Особенности дезадаптивных проявлений у детей с агрессивным поведением при переходе от дошкольного возраста в младшему школьному / Вопросы психологи. - №2. - 2006. - С.50 - 58
4. Котырло В.К. Развитие волевого поведения у дошкольников / Котырло В.К. - К., 1971. - С. 78 - 98.
5. Немов Р. С. Психология. В 3-х кн. Кн. 2.: Психология образования: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Р. С. Немов. - 4-е изд. - М. Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2006. - 606с.
6. Островська Л. Ф. Сімейне виховання. Дошкільник / Островська Л.Ф. - К. 1977. - 210с.
7. Справочник детского психиатра и невропатолога / Булахова Л.А., Саган О.М., Зинченко С.Н. и др.: Под ред. Л.А.Булаховой. - К.: Здоров'я, 1985. - 288с.

Орос О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ, ЩО ПРЕБУВАЮТЬ НА ОБЛІКУ В КМСД

В даному науковому дослідженні розкрито особливості делінквентної поведінки дітей, що перебувають на обліку в кримінальній міліції у справах дітей. Систематизовано форми контролю девіантної поведінки дітей у КМСД. Розглянуто канали стигматизації неповнолітніх злочинців

Ключові слова: діти, девіантна поведінка, делінквентна поведінка, неповнолітній злочинці.

Причини та умови злочинності неповнолітніх, як і злочинності в цілому, носять соціально обумовлений характер. Вони перш за все залежать від конкретних історичних умов життя суспільства, від змісту і спрямованості його інститутів, від сутності та способів вирішення основних протиріч. В останні роки склалася стійка думка про те, що головною причиною злочинності неповнолітніх та її стрімкого зростання є різке погіршення економічної ситуації і зростаюча напруженість в суспільстві. Звичайно, все це впливає і на дорослу злочинність, проте стрімке зниження рівня життя позначається найсильніше на підлітків, бо у всі часи діти були залишаються найбільш «вразливою» частиною суспільства. «Вразливість» полягає в тому, що відрізняють неповнолітніх особливості (слабка психікою, не сформована до кінця система цінностей) роблять їх більш

зв'язаними до впливу чинників, яким дорослі люди протистоять набагато успішніше.

Не маючи можливості законним шляхом задовольняти свої потреби, багато підлітків починають «робити гроші» і добувати необхідні речі і продукти в міру своїх сил і можливостей, часто шляхом вчинення злочину. Неповнолітні активно беруть участь в рекеті, незаконному бізнесі та інших видах злочинної діяльності. Одне з негативних проявів економічної кризи - скорочення робочих місць. Це призвело до зменшення можливостей застосування на роботу підлітків, в першу чергу тих, що відбули покарання у закладних установах. Злочинності неповнолітніх сприяє і неконтрольоване виховання підлітків зі шкіл і ПТУ. Спостерігаються численні факти виховання дітей, які не досягли 14-річного віку.

Відразу після розпаду СРСР, в установах пенітенціарної системи перебувало 3 тисячі 479 неповнолітніх, сьогодні - 1 тисяча 315 підлітків.

За умисне вбивство в даний час відбуваються покарання 49 людей, це - 1,7%, - уточнює чиновник - За умисне тяжке тілесне ушкодження - 57 людей, це - 4%; за зґвалтування - 37 осіб (2,8%); за розбої - 145 осіб (11%); пограбування 234 людини - це 17,8%. Зазвичай найбільша кількість стосуються майнові злочини, а саме крадіжки - це 655 злочинів. Тобто майже 83%. Випадки хуліганств становлять 1,7% - 22 випадки. Сидять, уточнив чиновник, в основному - діти чоловічої статі. Дівчаток серед них - тільки 46. Всі діти, що надходять у виправні установи, у крайній закладаному психологічному стані. 70 відсотків з них - це діти з неблагополучних і розбитих сімей. Проте, є підстави стверджувати, що значна частина злочинів пов'язана з позазаконними зв'язками з ОВС.

При цьому на обліку в кримінально-виконавчій інспекції знаходиться близько 4 тисяч неповнолітніх. Близько 600 - сьогодні утримуються під вартою або в слідчих ізоляторах.

Потреба адекватної ідентифікації девіантної та делінквентної поведінки дітей та попередження проявів девіантної та делінквентної поведінки робить актуальним дослідження проявів злочинної поведінки дітей, які перебувають на обліку у КМСД УМВС України в Закарпатській області. Дослідження означеної проблеми є вкрай важливим для сучасного цивілізованого транзитивного суспільства, суто суспільно-правові системи якого доводять слабку спроможність дієво та адекватно впливати на девіантну особистість.

Отже мета дослідження - дослідити особливості проявів делінквентної поведінки дітей, які перебувають на обліку в кримінальній міліції в справах дітей (КМСД)

Мета дослідження вимагає вирішення наступних завдань:

1. Дослідити соціальний зміст поняття девіантної та делінквентної поведінки.
2. Визначити канали стигматизації неповнолітніх із девіантною та делінквентною поведінкою.

3. Систематизувати форми контролю девіантної поведінки неповнолітніх у КМСД

4. Визначити можливості формування вторинної девіації під час контролю
Об'єкт дослідження – делінквентна поведінка дітей.

Предмет дослідження – особливості проявів делінквентної поведінки дітей, які перебувають на обліку в міліції.

Девіантність визначається відповідністю або невідповідністю вчинків соціальним очікуванням. У зв'язку з цим досить вірогідно, що один і той же вчинок може вважатися одночасно девіантним і недевіантним, більше того, один і той же вчинок міг розглядатися як злочин в епоху, коли він був скоєний, і як великий подвиг, який викликає загальне захоплення майбутніх поколінь. Оскільки критерії визначення девіантної поведінки неоднозначні і часто розбіжні, важко точно встановити, які типи поведінки слід вважати девіантними у нашому суспільстві. Слід враховувати, що девіацію не варто отожднювати із злочинністю, хоча аналіз девіантності фокусується на кримінальній поведінці. Злочинність, або поведінка, яка заборонена кримінальним законодавством, є також однією із форм девіації. Більше того, очікування, що визначають поведінку, з часом змінюються.

Щоб глибше зрозуміти сутність девіації, потрібно дати їй визначення. Спробуємо визначити девіацію, як відхилення від групової норми, яке тягне за собою ізоляцію, лікування, тюремне ув'язнення або ж інше покарання порушника.

На основі цього визначення можна виділити три головних компоненти девіації: людина, якій притаманна визначена поведінка; очікування, або норма, яка являється критерієм оцінки девіантної поведінки; інша людина, група або організація, що реагує на поведінку.

Делінквентна поведінка – система вчинків чи окремі вчинки, які відхиляються від норм прийнятих в суспільстві в крайніх проявах карантального кримінального кодексу.

Особа, що порушує певні правила ще не вважає себе особою з девіантною поведінкою. Лемерт охарактеризував це як первинна девіація. І дійсно, спершу батьки та оточення не звертають належної уваги на мілкі проступки дітей. Спершу слабкі прояви девіантної поведінки сприймаються як одиничний випадок, який не відіграє великої ролі у перетворенні загалом схвалюваної суспільством поведінки на девіантну. Згодом, якщо неналежна поведінка не була покарана, вона може повторитися знову, але буде девіантною вже у більшій мірі, ніж попередня.

Однозначно, що девіантна поведінка існує, але не існує девіантних людей. Девіантна поведінка перетворює дитину на девіанта з того моменту, коли оточуючі (сім'я, друзі, учні в класі) визнають, що вона девіант, ставляться до неї як до девіанта і накладають на неї "тавро девіанта" або "злочинця".

Дуже важливо знати: „Ким вважає людина сама себе? Людиною якою скоїла девіантний поступок, чи вже закінченою девіантною персоною?”

Індикатором такого визнання може бути формула висловлювання: „Я скоїв правопорушення” чи „я злочинець”. На формулу висловлення дитини із девіантним поведінням впливає: формула, яку використовують у КМСД, у школі, на вулиці та інших місцях, де буває дитина з девіантною поведінкою.

Дуже велике значення має інформація про девіантну поведінку особи, яку отримує оточення. Вона може призвести до вторинної девіації, тобто на людину накладають „тавро девіанта”, всі починають поводитися з нею як з девіантом, поволі людина і сама звикає вважати себе девіантом і поводить себе у відповідності з цією роллю. Кожна роль передбачає дотримання певного стилю поведінки і її відповідності певним стереотипам. Частіше особа діє відповідно до образу, який приписують їй інші і який вона приписує собі сама. Саме тому поведінкові реакції особи, що вважає себе злочинцем будуть злочинними (скоріш за все неповнолітній буде вкрати, якщо оточуючі називають його крадієм і він погоджується, що це так).

У тих дітей, які вже тривалий час перебувають на обліку у КМСД УМВС України в Закарпатській області спостерігається набагато нижчий рівень побоювань перед працівниками органів внутрішніх справ, ніж у неповнолітніх, які щойно стали на облік. Особи, які вперше потрапляють в міліцію походять себе боязко, невпевнено, з готовністю відповідають на всі запитання працівників органів внутрішніх справ, завжди говорять правду, інколи навіть плачуть. Така поведінка є цілком нормальною для дитини, яка вперше вчинила протиправне діяння чи потрапляє в його вчиненні.

Діти, які вже мали досвід спілкування із працівниками органів внутрішніх справ, або притягалися до адміністративної чи кримінальної відповідальності поведуться у присутності міліціонерів вільно і розкуто, відзначаються навіть байдуже ставлення до працівників КМСД, зазвичай відповідають на питання нещиро, брешуть, причому роблять це звично і впевнено. Підлітки, які мали досвід перебування в ІТТ поведуть себе ще гірше, просто жадливо. Вони намагаються маніпулювати міліціонерами, своїм спокійно реагують на претензії працівників ОВС і навіть починають виставляти власні претензії.

„Бували” неповнолітні поведуться вороже і насторожено по відношенню до працівників ОВС, виявляють злісну непокору. Врешті решт такі неповнолітні поведуться просто нахабно і що цікаво, чим старша особа, тим нахабніше вона себе веде. Причина такої поведінки неповнолітніх, що побували в ІТТ являється те, що ці діти мали змогу перейняти у старших „товаришів”, так званих „бувалих зеків” певні навички поведінки. Неповнолітні, які мали досвід спілкування із старшими засудженими, радо передають перейняті навички поведінки своїм друзям. Перш за все вони роблять це вихваляючись у колі товаришів і таким чином підтверджують свій статус „девіанта” чи „деліквента”. Тобто в середовищі, в якому вже перебуває цей

неповнолітній девіантна поведінка такою не вважається, в цій групі вона є нормальною, тобто такою, яку слід наслідувати.

Таким чином такі неповнолітні настільки вживаються в роль злочинця, що позбутися цього образу їм вже важко. Як наслідок однією вірогідністю того, що неповнолітній скоїть злочин повторно і маючи певний досвід скоїть його так, щоб довести факт злочину до причетності до злочину безпосередньо неповнолітнього було важко. Тому тільки незначна кількість неповнолітніх, які перебувають на особливому обліку у КМСД Ужгородського МВ УМВС України в Закарпатській області стають на шлях виправлення тільки 2%.

Слід зазначити, що групи дітей, в яких девіантна поведінка є нормою, не конфліктують між собою, поводять себе дружельно в відношенні один до одного. Проте такі дружні відносини мають місце тільки до тих пір, поки не зачіпаються інтереси однієї з груп. Якщо виникає небезпека (загроза бути зловленими міліцією), то групи неповнолітніх миттю видають одне одного, тільки б самим залишитися поза підозрою.

Існує ще одна особливість у спілкуванні неповнолітніх злочинців. Ця особливість полягає у манері спілкування із однолітками, які не є девіантами. Неповнолітні девіанти спілкуючись із особами, що не схильні до девіантної поведінки хизуються перед ними своїм антисоціальним досвідом. Девіанти розповідають їм про свої правопорушення, а також злочини. Таким чином вони стверджуються в очах однолітків, піднімають таким чином свій авторитет. Вони починають вихвалитися, як просто здійснювати протиправні діяння, адже вони герої – скоїли злочин або ж правопорушення, побували у міліції і “не розкололися”. Як доказ своєї “безкарності” і “величності” неповнолітні можуть скоїти злочин на спір, просто на очах у здивованих однолітків (це може бути пограбунок безпорадної бабусі, або ж крадіжка з магазину чи непомітна крадіжка з кишені).

Таким чином провокуються нові злочини чи правопорушення. Але жакливим є той факт, що малолітні злочинці спонукають до протиправної поведінку дітей, які не схильні до девіантної поведінки. Діти, які не схильні до девіантної поведінки сприймають девіантну поведінку як прийнятну, в деяких випадках навіть як бажану, але тільки незначний відсоток наслідує її, переважно це діти з неблагополучних, багатодітних сімей.

Проте слід зазначити, що перебування на обліку у СКМСД не є причиною девіантної поведінки дітей, але відмічається залежність між терміном перебування на обліку і рівнем скоєння злочинів чи вчиненням правопорушень.

Працівники КМСД УМВС України в Закарпатській області відмічають, що одною із важливих причин формування у дітей девіантної поведінки є те, що вони потрапляють у середовище, де

девіантна поведінка є нормою. Едвін Саттерленд стверджував, що девіантної поведінки навчаються, тобто особа спілкуючись із девіантами, приймає цінності, що сприяють формуванню девіантної поведінки. Крім того частота контактів з носіями цих цінностей, а також їх тривалість впливає на засвоєння людиною даних цінностей.

Тобто дитина, яка стоїть на обліку у КМСД вже ідентифікує себе як девіанта, а якщо він перебуває у середовищі, що сприяє засвоєнню цінностей, що сприяють формуванню девіантної поведінки, то величезна ймовірність того, що дитина із девіанта перетвориться на деліквента, а якщо із правопорушника перетвориться на злочинця. Імовірно, що це і виступає як головна причина того, що у більшості випадків неповнолітні, які стали на профілактичний облік у КМСД Ужгородського МВ УМВС України в Закарпатській області згодом стають на особливий облік. Спершу діти є носіями девіантної поведінки, але якщо є сприятливі чинники (неблагополучна сім'я, особа спілкується із девіантами і вже ідентифікує себе як злочинця), то неповнолітній скоївши злочин, стає носієм делінквентної поведінки. Чим довший термін особа стоїть на обліку, тим більша вірогідність того, що вона вчинить правопорушення повторно.

У кримінальній міліції в справах дітей ведеться облік двох видів: профілактичний та особливий облік неповнолітніх. На профілактичний облік стають ті неповнолітні, які вчинили дрібні правопорушення, ведуть аморальний, розгульний спосіб життя, наприклад не відвідують школу, часто відвідують гральні автомати, часто відвідують інші розважальні заклади під час уроків. Також на профілактичному обліку числяться ті неповнолітні, що скоїли злочин у віці до чотирнадцяти років.

Неповнолітні, які скоїли злочин, притягувалися до кримінальної відповідальності стоять на особливому обліку у кримінальній міліції в справах дітей. На неповнолітніх, які стоять на особливому обліку у секторі кримінальної міліції в справах дітей Ужгородського МВ УМВС України в Закарпатській області заводиться облікова справа, в якій обов'язково документуються всі бесіди із неповнолітніми, частина яких спрямована на профілактику девіантної поведінки.

Упродовж першого півріччя 2012 року дітьми або за їх участю скоєно 237 злочинів, за аналогічний період попереднього року 214, що на 10,7% більше. Суттєво підвищився рівень злочинності серед дітей в Ужгородському, Руському, Між гірському, Виноградівському, Тячівському, Воловецькому районах. На 24,5 % відбувся ріст тяжких та особливо тяжких злочинів вчинених неповнолітніми.

На обліку у кримінальній міліції в справах дітей УМВС України в Закарпатській області 2012 року стоїть 516 неповнолітніх, з них 321 перебувають на профілактичному обліку і сто дев'яносто п'ять на особливому обліку. Варто зазначити, що категорія неповнолітніх, які стоять на профілактичному обліку перебувають тут тільки сім місяців,

якщо не було виявлено за цей період проявів девіантної чи делінквентної поведінки.

Діти, що на особливому обліку в КМСД перебувають до досягнення ними вісімнадцяти років, якщо після досягнення вісімнадцятирічного віку неповнолітній скоїв злочин, то в подальшому профілактикою девіантної поведінки даної особи займаються інші служби органів внутрішніх справ (дільничі інспектори міліції, карний розшук та інші). Часто трапляється так, що діти, які спочатку перебували на профілактичному обліку згодом скоївши злочин стають на особливий облік у КМСД.

Те, що рівень рецидиву девіантної поведінки зростає з рівнем перебування на особливому обліку в КМСД можна пояснити наступним чином: чим довше дитина стоїть на обліку у КМСД тим більше вона погоджується із статусом злочинця і поводить відповідно як злочинець. Всі 10 випадків рецидиву делінквентної поведінки спостерігаються у осіб, що стоять на обліку у КМСД більше року (спершу профілактичному, згодом особливому), спершу неповнолітні переступили бар'єр законнослухняний-правопорушник, згодом бар'єр правопорушник-злочинець, тобто ці неповнолітні поступово вживалися в роль злочинця, спробувавши спершу "зіграти роль" правопорушника і лише згодом стали проявляти делінквентне поведіння, тобто злочинне. За свідченнями зведень КМСД Ужгородського МВ УМВС України в Закарпатській області лише 2% неповнолітніх, що стоять на особливому обліку стають на шлях виправлення. Визнавши себе злочинцями неповнолітні так і залишаються ними, виконуючи роль, до якої вже звикли і з якою змирилися.

Більшість протиправних діянь діти скоюють через матеріальні блага, тобто дітям не вистачає коштів для задоволення своїх потреб. Тобто найчастіше неповнолітні правопорушники ігнорують та заперечують соціально схвалювані способи досягнення цілі (мати мобільний телефон, купити плеєр, мати модний одяг), саме ця реакція описана Мертоном і називається інновацією. На думку працівників КМСД Ужгородського МВ, неповнолітні що скоюють матеріально-вигідні злочини і походять із благополучних сімей роблять це тому, що хочуть бути незалежними від батьків, або ж тому, що батьки не в змозі чи не бажають задовільнити потреби неповнолітніх, що постійно ростуть. Те, що кожній дитині хоче мати хороший телефон та модний одяг, мати достатньо кишенькових грошей -- це природно, як і те, що в кожного різні матеріальні статки, в когось вищі, в когось нижчі, проте діти, що перебувають на обліку в КМСД (переважно з незаможних сімей) не мають наміру законним шляхом заробити гроші, щоб придбати бажану річ, а вдаються до делінквентної поведінки, хоча знають, що так робити не можна і вже добре проінформовані, що протизаконні діяння

варіюються. В результаті усного опитування неповнолітніх, що перебувають на обліку в КМСД Ужгородського МВ УМВС України в Івано-Франківській області з питань “хорошої” і “поганої” поведінки, 100% неповнолітніх чітко вказали, що красти, грабувати, шахраювати, наносити тілесні ушкодження не можна, більше того це заборонено. Проте коли мова йшла конкретно про випадок (девіантну чи делінквентну поведінку) неповнолітнього, в якого питали, він майже завжди знаходив певні пояснення та виправдання своєму девіантному чи делінквентному поводженню. Можливо, неповнолітні, що перебувають на обліку в КМСД Ужгородського МВ успішно використовують мотивування. Мотивування -- раціональне пояснення суб’єктом причин дій за допомогою вказання на соціально прийнятні для нього і його референтної групи обставин, що спонукають до вибору даних дій. Мотивування відрізняється від дійсних мотивів поведінки людини і виступає як одна із форм усвідомлення цих мотивів. За допомогою мотивування особистість іноді виправдовує свої дії і вчинки, приводить їх у відповідність із нормативно встановленими суспільством способами поведінки в даних ситуаціях і своїми особистісними нормами, мотивування може іноді усвідомлено використовуватися суб’єктом для маскуванню дійсних мотивів його поведінки.

Але чому ж неповнолітні правопорушники усвідомлюючи протизаконність своїх вчинків все ж порушують заборону? Одна із можливих відповідей на це питання міститься в теорії нейтралізації американських кримінологів Грешема Сайкса і Девіда Матзи. Ця теорія базується на тому, що соціальні норми, що закликають до належної поведінки, в більшості випадків не висловлюються в категоричній формі. Нормативна система зовсім не жорстко зведення правил, виконання яких обов’язкове для будь-кого і в будь-яких обставинах, їй притаманна гнучкість. Є заповідь “не брешти”, але ж морально виправдана брехня “брехня заради спасіння”. Навіть заповідь “не вбий” не являється категоричною: вона не розповсюджується на дії солдата на війні. Така ж гнучкість притаманна кримінальному та адміністративному кодексу. В них містяться норми, що відсторонюють відповідальність через такі причини як необхідна оборона, крайня необхідність.

А особливо гнучкими є норми щодо злочинів, які скоюються з метою економічного збагачення. Наприклад, для того щоб дитину можна було за законом покарати за скоєння крадіжки, необхідно, щоб він вкрав певну суму (і досить велику, до того вона постійно зростає), чи речі на цю суму. Тобто, для того щоб неповнолітнього було покарано не достатньо самого факту крадіжки, це повинні бути речі на велику суму. Дитина спершу може вкрасти щось не дуже цінне, навіть якщо це буде виявлено правоохоронними органами, його все одно не буде покарано,

що дає можливість дитині думати, що наступні прояви девіантної чи делінквентної поведінки не будуть покарані.

Висновки. Недиференційований облік дітей під час їх постановки на облік у КМСД МВС здатний створювати несприятливий вплив на дітей. Передчасне розповсюдження інформації про постановку на профілактичний облік тягне за собою, як правило, негативні наслідки. Оточуючі починають сприймати дитину як особу з девіантною поведінкою і накладають на нього «тавро правопорушника». Це, у свою чергу, надає суб'єктивні підстави для самоідентифікації дітьми не в якості особи, що помилилася і яка є в ситуативною роллю, але як правопорушника і злочинця, яка є роллю тривалою. Стигматизація дитини під час обліку в КМСД впливає на її позицію в просоціальних системах (сім'я, община, суспільна спільнота) та сприяє залученню в асоціальні системи (групи, які підпадають під визначення «під обліковою елемент»). На рівні вже профілактичного обліку дітей відбувається факт невиправданого втручання у життя дитини, яке назавжди обумовлює його майбутнє. Стигматизація дитини під час обліку в КМСД руйнує його недостатньо сформовані цінності, позбавляє впевненості у майбутньому. Майбутнє дітей, цінності і норми яких ще не є повністю сформованими, визначається глибоко суб'єктивними моделями та помилками їх дорослих опікунів.

Література:

1. Захист дітей, які потребують особливої уваги суспільства: статистичний збірник [Текст] / відп. ред. І.В. Калачова. – К.: Держкомстат України, 2012. – 79 с.
2. Рущенко І.П. Соціологія злочинності: Монографія / І.П.Рущенко. – Харків: Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. – 370 с.